

Pohjois-Karjalan hyvinvointialue

Alueellinen sosiaali- ja terveyspalvelujen järjestämissuunnitelma vuosille 2024–2027: Nurmnes ja Juuka

Sisällysluettelo

1	Johdanto	2
2	Yleiset kriteerit	2
2.1	Perustason terveystalvelujen valikoima ja järjestämisen kriteerit	3
2.2	Sosiaalitalvelujen valikoima ja järjestämisen kriteerit	5
3	Alueellinen palvelutarpeen arviointi	9
4	Digisotekeskus, sotepalvelukeskus ja laajan palvelun soteasemat	11
5	Liikkuvat lähitalvelut	12
6	Nurmeksen laajan palvelun soteaseman alueellinen palveluvalikoima	14
6.1	Terveystalvelut Nurmeksen laajan palvelun soteasemalla	14
6.2	Liikkuvat lähitalvelut Juukaan ja Valtimolle	16
6.3	Sosiaalitalvelujen järjestäminen Nurmeksen ja Juuan alueella	20
7	Vaikutukset hyvinvointialueen henkilöstöön	24
8	Vaikutukset hyvinvointialueen tilatarpeisiin	24
9	Vaikutukset hyvinvointialueen talouteen	25
10	Yhteenvedo	26

Tekijät

Hyvinvointialuejohtaja ja toimialuejohtajat

1 Johdanto

Pohjois-Karjalan hyvinvointialueen aluevaltuusto päätti kokouksessaan 22.6.2023 hyvinvointialueen palvelustrategian ja -verkkosuunnitelman vuosille 2023–2038. Palveluverkon ja palvelujen tuotantotapojen uudistaminen on välttämätöntä hyvinvointialueen talouden tasapainottamiseksi ja henkilöstön riittävyyden ja työhyvinvoinnin turvaamiseksi tilanteessa, jossa maakunnan väestö vanhenee ja palvelutarve kasvaa. Nuorten ikäluokkien pienenemisen vuoksi, sote-alalle koulutettava henkilöstö ei riitä kattamaan eläkepoistumaa tulevina vuosina. Työvoimapula on merkittävin tekijä, joka rajoittaa sote-palvelujen järjestämistä pohjoiskarjalaisille nyt ja tulevina vuosina.

Aluehallitus linjasi osana vuoden 2024 talousarvion ja -suunnitelman hyväksymistä, että laajan palvelun soteasemia ja niistä kiinteisiin toimipisteisiin toteutettavia liikkuvia lähipalveluja koskevat suunnitelmat esitellään aluehallitukselle helmikuun 2024 loppuun mennessä. Tavoitteeksi asetettiin, että palveluverkon toimeenpanoon liittyvät suunnitelmat täsmentyvät ja toiminnalliset muutokset saadaan käyntiin kaikilla, eripuolilla maakuntaa sijaitsevalla laajan palvelun soteasemalla vuoden 2024 loppuun mennessä.

Palvelustrategian ja -verkon toimeenpanon valmistelu aloitettiin vuoden 2023 lopulla. Jokaiselle laajan palvelun soteasemalle tullaan laatimaan alueellinen sosiaali- ja terveyspalvelujen järjestämissuunnitelma vuosille 2024–2027, jossa kuvataan kunkin laajan palvelun soteaseman ja sen vaikutusalueen asukkaiden palvelutarvetta vastaavat palvelut ja niihin liittyvät tilatarpeet. **Palvelujen järjestämissuunnitelma on tavoitetila, johon kullakin laajan palvelun soteasemalla tulevina vuosina pyritään käytettävissä olevien taloudellisten voimavarojen ja henkilöstöressurssien puitteissa.** Suunnitelmien toimeenpano voi käynnistyä vasta sen jälkeen, kun aluehallitus on kutakin aluetta koskevan suunnitelman hyväksynyt.

Alueelliset palvelujen järjestämissuunnitelmat tulevat ohjaamaan laajan palvelun soteasemien toiminnan asiakaslähtöistä kehittämistä ja moniammatillisen toiminnan jatkuvaa parantamista tulevina vuosina. Toimintaa uudistetaan tiiviissä yhteistyössä henkilöstön ja palvelujen käyttäjien kanssa.

2 Yleiset kriteerit

Sosiaali- ja terveyspalvelujen järjestämistä ohjaa vahva substanssilainsäädäntö, kansalliset suositukset ja valvovien viranomaisten ohjeistukset. Pohjois-Karjalan hyvinvointialueelle laadittavissa, alueellisissa sosiaali- ja terveyspalvelujen järjestämissuunnitelmissa kuvataan, miten lakisääteiset, perustason sosiaali- ja terveyspalvelut kullakin laajan palvelun soteasemalla ja sen vaikutusalueella järjestetään. Sosiaalipalveluista asumispalvelut, kuntouttava työtoiminta, vammaisten työ- ja päivätoiminta on rajattu alueellisten järjestämissuunnitelmien ulkopuolelle.

Aluevaltuusto hyväksyi 22.6.2023 osana sosiaali- ja terveystalvelujen palvelustrategiaa palvelujen tuottamisen määritelmät ja kriteerit, joka takaa sen, että palvelut tuotetaan yhdenvertaisin periaattein eri puolilla maakuntaa.

Perustason sote-palvelujen järjestämisen suunnittelua ohjaavat seuraavat yleiset periaatteet:

- Kantakaupungin sotepalvelukeskus, laajan palvelun soteasema tai muu asiakkaan tarvitsema palvelu on saavutettavissa keskimäärin 40 minuutin ajomatkan päässä 95 %:lle alueen asukkaista
- Kaikilla laajan palvelun soteasemilla ja sotepalvelukeskuksessa on samojen kriteerien mukaisesti suunnitellut palvelut.
- Liikkuvat lähitalvelut täydentävät palvelujen saatavuutta alueilla, joilla asukkaiden palvelutarve ei edellytä kiinteitä kivijalkatalveluja.
- Samaa palvelua voidaan tarjota eri tavoin. Toisaalla sotepalvelukeskuksessa tai laajan palvelun soteasemalla, toisaalla kotiin vietävänä palveluna, toisaalla liikkuvana lähitalveluna sekä sähköisenä palveluna.

Sosiaali- ja terveystalvelujen järjestämisen peruslähtökohtana on aina kunkin alueen väestön palvelutarve ja siihen vastaaminen käytettävissä olevien voimavarojen rajoissa. Väestön palvelutarve vaihtelee eri puolilla maakuntaa, minkä vuoksi kaikille laajan palvelun soteasemille ei ole tarkoituksenmukaista suunnitella täysin samanlaista palveluvalikoimaa tai palvelujen tuottamisen tapoja. Alueellisia sote-palvelujen järjestämissuunnitelmia päivitetään vähintään neljän vuoden välein vastaamaan väestön palvelutarpeissa tapahtuvia muutoksia.

2.1 PERUSTASON TERVEYSTALVELUJEN VALIKOIMA JA JÄRJESTÄMISEN KRITERIT

Perusterveydenhuollon vastaanottoiminta

Lääkärin ja hoitajan kiireetön ja kiireellinen vastaanottoiminta tuotetaan sotepalvelukeskuksessa tai laajan palvelun soteasemilla. Aukioloajat ovat pääosin arkipäivisin klo 8–16, mutta tavoitteena on tarjota myös palvelutarpeeseen perustuvia kiireettömiä iltavastaanottoaikoja klo 16–18 tai klo 16–20 välisenä aikana käytettävissä olevien voimavarojen (talous ja henkilöstö) puitteissa. Täydentävinä palveluina toimivat mm. kiireetön lähivastaanotto liikkuvina lähitalveluina tai muihin yksiköihin sekä sähköiset palvelut ja etäpalvelut.

Alueellisessa palvelutarpeen arvioinnissa huomioidaan THL:n ikävakioimaton sairastavuusindeksi.

Suun terveydenhuolto

Hammaslääkärin ja hammashoitajan sekä suuhygienistin kiireetön ja kiireellinen palvelu tuotetaan sotepalvelukeskuksessa tai laajan palvelun soteasemilla yksikön aukioloaikojen mukaisesti. Täydentävinä palveluina tuotetaan mm. suuhygienistin tai hammashoitajan oikomishoidolliset käynnit, suuhygienistin vastaanottokäynnit ja kouluikäisten suun terveystarkastukset liikkuvina lähitalveluina tai muihin yksiköihin (esim. kouluilla, päiväkodeissa ja asumispalveluissa). Alle kouluikäisten lasten suun terveystarkastukset (1½ v, 3 v, 5 v) suoritetaan hammashoitajan tekemänä.

Mielenterveys- ja päihdepalvelut

Mielenterveys- ja päihdepalvelut (mielenterveys- ja päihdehoitajan, psykiatrian erikoislääkärin tai päihdelääkärin ja psykologin vastaanotto) tuotetaan sotepalvelukeskuksessa tai laajan palvelun soteasemilla yksikön aukioloaikojen mukaisesti ja osin etäpalveluna. Lähipalveluna tuotetaan pitkävaikutteiset psykoosilääkeinjektiot ja opiaattikorvaushoito. Täydentävinä palveluina tuotetaan mm. kiireetön sairaanhoitajan lähivastaanottopalvelu tai terveysneuvonta liikkuvina lähipalveluina tai muihin yksiköihin sekä kotiin viedään mielenterveys- ja päihdekuntoutuspalveluja. Päihdeosasto toimii keskitettynä palveluna Joensuussa.

Neuvolapalvelut

Neuvolapalveluja järjestetään osin erillisinä äitiys-, lasten- ja ehkäisyneuvolapalveluina ja osin yhdistelmäneuvolapalveluna. Neuvolapalvelu tuotetaan lähipalveluna pääosin toimintayksikössä vastaanottona järjestettynä, mutta sitä voidaan tietyin osin toteuttaa myös esimerkiksi suoraan koteihin vietävänä palveluna. Täydentävinä palveluina toimivat puhelinpalvelu ja sähköiset palvelut.

Koulu- ja opiskeluterveydenhuolto

Koulu- ja opiskeluterveydenhuollon palvelut tuotetaan lähipalveluna pääsääntöisesti oppilaitoksen tiloissa osana muuta opiskeluhuoltoa.

Kuntoutumisen avopalvelut

Fysioterapiapalvelut sisältävät yksilöllisiä suora- ja avovastaanottopalveluja sekä ryhmätoimintaa. Avopalveluihin sisältyvät terveyden edistämisen palvelut, lääkinnällinen kuntoutus, tuki- ja liikuntaelinsairauksien kuntoutus ja apuvälinepalvelut. Palveluja tuotetaan sotepalvelukeskuksessa tai laajan palvelun soteasemilla sekä liikkuvina lähipalveluina. Kotiin annettavia palveluja ovat iäkkäiden kotikuntoutus ja -apuvälinepalvelut. Fysio- ja toimintaterapiapalvelua täydennetään sähköisinä palveluina ja etäpalveluina.

Lasten fysio- ja toimintaterapia tuotetaan sotepalvelukeskuksessa tai laajan palvelun soteasemilla, jonka lisäksi palveluja tuotetaan tarvittaessa jalkautuvina palveluina lapsen arkiympäristöihin.

Puheterapiapalvelut tuotetaan osin sotepalvelukeskuksessa tai laajan palvelun soteasemilla ja osin etäpalveluna.

Geriatrisen poliklinikan palvelut (ikäneuvola, muistipoliklinikka ja päiväkuntoutuspalvelut) tuotetaan alueellisesti lähipalveluna laajan palvelun soteasemilla ja liikkuvina lähipalveluina.

Lakisääteiset työttömien terveystarkastukset tuotetaan lähipalveluna terveydenhoitajan toimesta. Työttömien terveystarkastuksiin liittyvät lääkäripalvelut tuotetaan laajan palvelun soteasemalla tai keskitetysti Joensuussa työ- ja toimintakyvyn yksikössä.

Kuntoutussairaalat (ent. terveyskeskussairaalat)

Osana laajan palvelun soteasemaa toimii perusterveydenhuollon tasoista sairaalahoitoa tuottava vuodeosasto, jonka yksikkökoon tavoite on vähintään 25 hoitopaikkaa. Laskennallinen sairaansijataavoite on vuoteen 2030 mennessä 15 hoitopaikkaa 10 000 asukasta kohden.

Joensuun alueella perusterveydenhuollon hoitopaikat sijoittuvat Siilaisen kuntoutumiskeskukseen, jonne myös vaativa lääkinnällinen osastokuntoutus (moniammatillinen kuntoutus) on keskitetty. Nurmeksen laajan palvelun soteaseman vuodeosaston osana toimiva dialyysiyksikkö jatkaa toimintaansa.

Näytteenotto

Näytteenotto on lähipalvelu, jota tuotetaan arkipäivisin sotepalvelukeskuksessa tai laajan palvelun soteasemilla. Liikkuvin lähipalveluin palvelua täydennetään mm. huomioiden iäkkäät, liikuntarajoitteiset, harvaan asutut kunnat ja niiden reuna-alueet. Aukioloajat mukailevat palvelun laajuutta ja toimipisteen aukioloaikoja.

Näytteenottopalveluja tuotetaan tarpeeseen perustuen huomioiden mm. väestö- ja asiakasmäärät sekä vuosittaiset näytemäärät.

Kuvantamispalvelut

Kuvantamispalvelut tuotetaan pääsääntöisesti arkipäivisin sotepalvelukeskuksessa tai laajan palvelun soteasemilla.

2.2 SOSIAALIPALVELUJEN VALIKOIMA JA JÄRJESTÄMISEN KRITERIT

Perhe- ja sosiaalipalveluja järjestetään laajan palvelun soteasemilla tai muissa kiinteissä toimipisteissä lähipalveluna tai kotiin vietävänä palveluna asiakkaan yksilöllisen tarpeen mukaan mm. Sosiaalihuoltolain, lastensuojelulain, vammaispalvelulain ja muiden erityislakien perusteella.

Sosiaalipalveluja järjestetään jokapäiväisestä elämästä selviytymisen tueksi, asumiseen liittyvään tuen tarpeeseen, taloudellisen tuen tarpeeseen, sosiaalisen syrjäytymisen torjumiseksi ja osallisuuden edistämiseksi, lähisuhde- ja perheväkivallasta sekä muusta väkivallasta, hyväksikäytöstä ja kaltoinkohtelusta aiheutuvaan tuen tarpeeseen, lapsen tasapainoisen kehityksen ja hyvinvoinnin tukemiseksi, päihteiden ongelmakäytöstä, muusta riippuvuuskäyttäytymisestä, mielenterveysongelmasta tai muusta sairaudesta, vammasta tai ikääntymisestä aiheutuvaan tuen tarpeeseen, muuhun fyysiseen, psyykkiseen, sosiaaliseen tai kognitiiviseen toimintakykyyn liittyvään tuen tarpeeseen sekä tuen tarpeessa olevien henkilöiden omaisten ja läheisten tukemiseksi.

Tuen tarpeisiin vastaavat sosiaalipalvelut:

- 1) sosiaalityötä;
- 2) sosiaalihojausta;
- 3) sosiaalista kuntoutusta;
- 3a) palvelua taloudellisen toimintakyvyn edistämiseksi;
- 4) perhetyötä;
- 5) lapsiperheen kotipalvelua;
- 6) tukipalveluja;
- 7) kotihoitoa;
- 8) tilapäistä asumista;
- 8a) perheryhmäkotitoimintaa; *tulee voimaan 1.1.2025.*
- 9) tuettua asumista;
- 10) yhteisöllistä asumista;
- 11) ympärivuorokautista palveluasumista;
- 12) laitospalveluja;
- 13) liikkumista tukevia palveluja;
- 14) päihde- ja riippuvuustyötä;
- 15) päihde- ja riippuvuustyön erityisiä palveluja;
- 16) päiväkeskuspalvelua päihdetyön erityisenä palveluna;
- 17) mielenterveystyötä;
- 18) mielenterveystyön palveluja;
- 19) kasvatusta- ja perheneuvontaa;
- 20) lapsen ja vanhemman välisten tapaamisten valvontaa;
- 21) omaistaan ja läheistään hoitavan henkilön vapaata;
- 22) opiskeluhuollon kuraattoripalveluja.

Hyvinvointialue voi lisäksi järjestää muita tarvittavia sosiaalipalveluja.

Hyvinvointialueen järjestämisvastuulle kuuluvina sosiaalipalveluina on huolehdittava myös kehitysvammaisten erityishuollosta, vammaisuuden perusteella järjestettävistä palveluista ja tukitoimista, toimeentulotuen antamisesta hyvinvointialueen alueella oleskelevälle henkilölle, sosiaalisen luoton myöntämisestä hyvinvointialueen asukkaille, kuntouttavasta työtoiminnasta, omaishoidon tuen, perhehoidon, lasten ja nuorten huollon, lastensuojelun, adoptioneuvonnan, perheasioiden sovittelun, lapsen huoltoa ja tapaamisoikeutta koskevan päätöksen vahvistamiseen ja ratkaisemiseen liittyvien tehtävien sekä päätösten täytäntöönpanossa toimitettavaan sovitteluun kuuluvien toimenpiteiden ja lapsen huoltoa ja tapaamisoikeutta koskevan asian tuomioistuinsovitteluun kuuluvien asiantuntijapalvelujen sekä isyyden ja äitiyden selvittämiseen ja vahvistamiseen liittyvien tehtävien järjestämisestä.

Ikääntyneiden sosiaalipalvelut:

- Gerontologinen sosiaalityö
- Sosiaali- ja asiakasohjaus
- Sosiaalinen kuntoutus (tuettu asuminen, päivätoiminta)
- Palvelu taloudellisen toimintakyvyn edistämiseksi (mm. välitystili)
- Kotihoito
- Tukipalvelut (mm. turvapalvelut kaiken ikäisille, kotona asumista tukevat palvelut/palveluseteliostopalvelu)
- Asumispalvelut (tilapäinen asuminen, tuettu asuminen, yhteisöllinen asuminen ja ympärivuorokautinen palveluasuminen)
- Laitospalvelut
- Liikkumista tukevat palvelut
- Omaista ja läheistä hoitavan henkilön vapaat
- Omaishoidon tuki (oma lainsäädäntö, kaiken ikäisten)
- Iäkkäiden perhehoito (oma lainsäädäntö)

Perhe- ja sosiaalipalvelujen sekä ikääntyneiden sosiaalipalvelujen järjestämistä ohjaavia kriteereitä

- Lakisääteiset hakemusten käsittelyajat
 - laissa seurataan ikääntyneiden alueella: vireille tulo, palvelun tarpeen arviointia ja palvelujen alkamista (sosiaalihuoltolaki) ja vanhuspalvelulain mukaan on ilmoitettava puolivuositain, milloin iäkäs henkilö saa hakemansa palvelut. Kiireellisesti tarvittavat palvelut on järjestettävä viipymättä.
 - Ikääntyneiden palveluissa palvelun tarpeen arvioinnin aloittaminen 7 arkipäivää
 - säännöllisen kotihoidon aloittaminen 3 kuukautta
 - asumispalvelun aloittaminen 3 kuukautta
 - omaishoidon tuen myöntäminen 3 kuukautta
 - ilmoitusvelvollisuuden mukaan lisäksi seurataan seuraavien palvelujen saamista
 - tilapäinen kotihoito
 - ateriapalvelut
 - turvapalvelut
 - Toimeentulotuen lakisääteinen käsittelyaika enintään 7 arkipäivää
 - Vammaispalvelujen lakisääteinen käsittelyaika enintään 7 arkipäivää
 - Lastensuojeluilmoitus käsiteltävä 7 arkipäivän kuluessa, kiireellinen heti
 - Ilmoitus sosiaalihuollon tarpeesta käsiteltävä 7 arkipäivän kuluessa
 - Palvelutarpeen arviointi on tehtävä 3 kuukauden kuluessa
- Lastensuojelussa lakisääteinen asiakasmitoitus enintään 30 lasta/sosiaalityöntekijä
- Opiskeluhuollon lakisääteinen kuraattori- (670) ja psykologi (780) asiakasmitoitus/työntekijä

- Ikääntyneiden asiakas- ja sosiaaliohjaus sekä gerontologinen sosiaalityön tavoitteena: sosiaalihuoltolain mukainen omatyöntekijällä voi olla 50–70 asiakasta / työntekijä. Omatyöntekijä on pääasiassa sosiaaliohjaaja tai gerontologinen sosiaalityöntekijä, tietyissä tilanteissa omatyöntekijä voi olla terveydenhuollon ammattilainen
- Ikääntyneet alueelliset: asiakasohjaajat, sosiaaliohjaajat, gerontologinen sosiaalityöntekijä, välitystiloihoitaja
- Ikääntyneiden palveluissa lakisääteinen henkilöstömitoitus/asiakas ympärivuorokautisessa palveluasumisessa. Kotihoidossa henkilöstömäärän tulee vastata asiakkaalle myönnettyjä palvelutunteja. Lähtökohtaisesti yksi työntekijä tekee välitöntä asiakastyötä 60 % työajasta.

Sosiaali- ja terveysministeriön suositukset ikääntyneiden palveluissa

- yli 75-vuotiaiden osalta palvelujen peittävyudet (omaishoidon tuki, kotihoito, ympärivuorokautinen asuminen)
- Laatusuositus aktiivisen ja toimintakykyisen ikääntymisen ja kestävien palvelujen turvaamiseksi 2024–2027.

3 Alueellinen palvelutarpeen arviointi

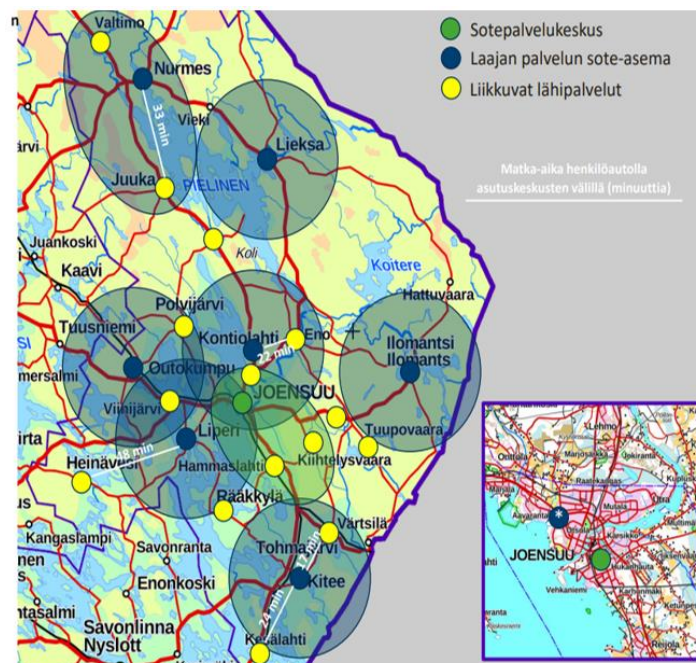
Jokaisen laajan palvelun soteaseman ja sen vaikutusalueen väestön palvelutarpeen arviointi perustuu THL:n ikävakiomattomalla sairastavuusindeksillä painotettuun väestömäärään. Palveluverkon palvelujen tuottamisen kriteereissä (aluehallitus 13.6.2023) on määritelty vastaanoton palvelutarpeen arvioinnissa yhtenä kriteerinä THL:n ikävakiomaton sairastavuusindeksi. Painotetut väestömäärät kunnittain on esitetty kuvassa 1.

Väestöennuste			Referenssiväestö (2025 arvio)	Ikävakiomaton sairastavuusindeksi (2021)	Painotettu väestö
	2021	2040			
Pohjois-Karjala	162,729	147,328	158,879		
Heinävesi	3,130	2,383	2,943	167.6	4932.9
Ilomantsi	4,639	3,385	5,595	171.7	9605.8
Joensuu	77,256	77,573	71,295	110.9	79066.4
Juuka	4,436	3,262	4,143	160.6	6652.9
Kitee	9,753	7,411	9,168	139.5	12788.7
Kontiolahti	14,900	14,418	19,551	94.6	18494.8
Lieksa	10,531	7,935	9,882	153.9	15208.4
Liperi	11,930	10,712	11,626	108.7	12636.9
Nurmes	9,339	7,251	8,817	151.2	13331.3
Outokumpu	6,446	4,949	6,072	144.7	8785.8
Polvijärvi	4,134	3,219	3,905	144.0	5623.6
Rääkkylä	2,023	1,550	1,905	155.2	2956.2
Tohmajärvi	4,212	3,280	3,979	139.7	5558.7

Kuva 1. THL:n ikävakiomaton sairastavuusindeksi kunnittain (2021)

Nurmeksen laajan palvelun soteaseman vaikutusalueen väestömäärä (2025 arvio) on yhteensä laskettuna 12 960. Viimeisin käytössä oleva THL:n ikävakiomaton sairastavuusindeksi vuodelta 2021 on Nurmeksen osalta 151,2 ja Juuan osalta 160,6 (saatavilla osoitteesta: <https://www.terveytemme.fi/sairastavuusindeksi/>) koko maan keskimääräisen sairastavuusindeksin ollessa 100. Sairastavuusindeksillä painotettu yhteen laskettu väestömäärä (2025 arvio) on täten 19 984, joka kuvastaa väestön lukumäärää oletettua runsaampaa palvelutarvetta.

- Alueen väestömäärä (2025 arvio):
 - 8 817 + 4 143 (Juuka) = **12 960**
- Sairastavuusindeksi (2021, ikävakiomaton):
 - 151,2 (Juuka 160,6)
- Alueen sairastavuusindeksillä painotettu väestömäärä (2025 arvio): **19 984**
- Erityispiirteet:
 - Kiirevastaanotto laajennetuilla aukioloajoilla
 - Dialyysiyksikkö kuntoutussairaalassa

Kuva 2. Väestöpohja ja palvelutarve: Nurmes-Juuka

Erityispiirteinä Nurmeksen laajan palvelun soteasemalla ovat laajennetut kiirevastaanoton aukioloajat ja kuntoutussairaalan osana toimiva dialyysiyksikkö.

Väestön ikääntyminen vaikuttaa palvelutarpeeseen. Taulukossa 1 on kuvattu yli 75-vuotiaiden osuus kunnissa vuoteen 2030.

Kunta	2021	2022	2023	2024	2025	2030	Kasvu prosentteina 2021-2030
Heinävesi	600	613	624	628	627	651	8,5%
Ilomantsi	871	899	925	942	952	1048	20,32 %
Joensuu	7801	8230	8641	9052	9482	11270	44,74 %
Juuka	771	787	821	855	867	935	21,27 %
Kitee	1703	1764	1805	1868	1922	2220	30,36 %
Kontiolahti	996	1053	1132	1205	1281	1628	63,45 %
Lieksa	1819	1888	1942	1993	2042	2266	24,57 %
Liperi	1168	1201	1254	1311	1378	1594	36,47 %
Nurmes	1529	1588	1619	1670	1702	1868	22,17 %
Outokumpu	930	966	1010	1045	1081	1235	32,80 %
Polvijärvi	597	617	635	671	684	793	32,83 %
Rääkkylä	363	386	394	411	431	491	35,26 %
Tohmajärvi	629	645	656	682	695	775	23,21 %

Taulukko 1. Yli 75-vuotiaiden osuus Pohjois-Karjalan kunnissa vuoteen 2030 (7.2.2024)

4 Digisotekeskus, sotepalvelukeskus ja laajan palvelun soteasemat

Digipalvelut ovat ensisijainen asiointikanava suurelle osalle asiakkaista ja sähköinen asiointi soveltuu moniin perustason sote-palveluihin. Digisotekeskuksen tarjoamat palvelut laajenevat vähitellen keväästä 2024 alkaen ja ovat tarjolla kaikille maakunnan asukkaille yhdenvertaisesti asuinpaikasta riippumatta. Tavoitteena on, että lähivuosina sosiaali- ja terveyspalvelujen käyntimääristä 30 % voidaan toteuttaa digitaalisten kanavien kautta. Tällöin hyvinvointialueen niukat henkilöstövoimavarat saadaan paremmin kohdennettua niille asiakkaille, joiden palvelu edellyttää ammattilaisen ja asiakkaan välistä henkilökohtaista tapaamista. Digipalvelujen lisääminen edellyttää sekä asiakkailta että henkilöstöltä digiosaamista.

Pohjois-Karjalan hyvinvointialueella sosiaali- ja terveyspalveluja tarjotaan aluevaltuuston hyväksymän palveluverkkosuunnitelman mukaisissa toimipisteissä. Soteasemaverkoston runkona toimivat Joensuun kantakaupungin sotepalvelukeskus, sekä seitsemän laajan palvelun soteasemaa, joilta käsin tuotetaan liikkuvia lähipalveluja täydentämään palvelujen saavutettavuutta alueilla, joilla palvelutarve ei edellytä kivijalkapalveluja. Palveluverkkosuunnitelma pohjautuu tietoon ja muuttuu alueen asukkaiden palvelutarpeiden muuttuessa.

Kokoamalla palveluja sotepalvelukeskukseen ja laajan palvelun soteasemille halutaan parantaa palvelujen saatavuutta ja laatua nykyisestä niin, että palvelut ovat asiakkaille sujuvammin ja aiempaa varmemmin saatavilla. Tämä on olennaista peruspalvelujen vahvistamiseksi. Palvelujen järjestäminen perustuu monialaiseen tiimityöhön. Tavoitteena on, että terveydenhuollon ja sosiaalihuollon ammattilaiset työskentelevät yhdessä niin, että asiakkaan palvelutarve ohjaa moniammatillisen yhteistyön tarvetta ja työtapoja. Työhön saadaan tukea myös erikoissairaanhoidosta ja muista erityistason palveluista.

Perustason palvelujen osittainen keskittäminen parantaa palvelutuotannon toimintavarmuutta ja saatavuutta. Isommat työyhteisöt ovat vähemmän haavoittuva poissaoloille ja poissaolojen sijaistaminen on helpompaa. Laajemman työyhteisön tuki helpottaa rekrytointia, mahdollistaa henkilöstön osaamisen kehittämisen ja monipuoliset urapolut ja siten edistää henkilöstön työhyvinvointia. Toiminta mahdollistaa aiempaa paremmin hoidon jatkuvuuden kehittämisen, moniammatillisen yhteistyön ja laaja-alaisen ammatillisen osaamisen varmistamisen. Laajemmasta työyhteisöstä on mahdollista jalkautua liikkuviin lähipalveluihin, kuitenkin työyhteisön kollegiaalinen tuki säilyttäen.

Hallinnollisesti Pohjois-Karjalan hyvinvointialueella on yksi sotekeskus, jolla on yksi sotepalvelukeskus ja seitsemän laajan palvelun soteasemaa sekä niihin tukeutuvat kiinteät toimipisteet pienimmissäkin kunnissa. Tämä mahdollistaa asiakkaillemme vapauden valita, missä toimipisteessä hän kulloinkin haluaa asioida.

5 Liikkuvat lähipalvelut

Tavoitteena on lisätä liikkuvia lähipalveluja, sotepalvelukeskuksesta tai laajan palvelun soteasemilta käsin niitä tuottaen. Liikkuvien lähipalvelujen avulla halutaan parantaa palvelujen saavutettavuutta viemällä palvelun joustavasti sinne, missä asiakkaat ovat. Parhaimmillaan liikkuvien lähipalvelujen avulla asiakkaat saavat palvelut nykyistä helpommin ja lähempää, jolloin palvelun saatavuus, saavutettavuus ja oikea-aikaisuus paranevat.

Liikkuvat lähipalvelut ovat osa dynaamista palveluverkkoa ja täydentävät palvelujen saatavuutta alueilla, joilla palvelutarve ei edellytä kiinteitä kivijalkapalveluja. Liikkuvat lähipalvelut mahdollistavat joustavat muutokset palvelutuotannossa palvelutarpeiden muuttuessa. Liikkuvissa lähipalveluissa hyvinvointialueen niukat taloudelliset resurssit ja henkilöstövoimavarat eivät sitoudu kiinteistöihin, vaan ne voidaan kohdentaa hyvinvointialueen ydintehtävään eli asiakaslähtöisten palvelujen järjestämiseen.

Liikkuvat lähipalvelut ovat palveluja, jotka tuomme asiakkaidemme arkiympäristöön tiettyinä aikoina. Ammattilaisemme liikkuvat sotepalvelukeskuksesta tai laajan palvelun soteasemilta käsin lähiympäristöön asiakkaiden palvelutarpeen mukaisesti. Liikkuvia lähipalveluja ovat esim. tiettyinä päivinä palvelupisteeseen (=oma tai kumppanin tila) tuotavat palvelut, monipalveluauto, rokotustapahtumat kumppanien tiloissa, koululle jalkautuva suun terveydenhuollon yksikkö tai päiväkotiin jalkautuva neuvolapalvelu.

Liikkuvina lähipalveluina on mahdollista tuottaa esimerkiksi seuraavia palveluja:

- Sosiaaliohjaus ja sosiaalityö: työikäisten palvelut, lapsiperhepalvelut, lastensuojelu ja vammaispalvelut
- Ikääntyneiden asiakas- ja sosiaaliohjaus sekä gerontologinen sosiaalityö
- Kotihoito 24/7 ja kotisairaanhoido
- Perhetyö
- Ikäneuvola
- Oppilashuollon kuraattori- ja psykologipalvelut
- Psykologipalvelut
- Äitiys- ja lastenneuvola
- Kouluterveydenhuolto
- Opiskeluterveydenhuolto
- Hoitajan vastaanotto ja sen yhteydessä tarvittaessa lääkärin etävastaanotto
- Näytteenotto
- Kausi-influenssarokotukset ja muut vastaavat joukkorokotukset
- Suuhygienistin tai hammashoitajan oikomishoidolliset käynnit
- Suuhygienistin vastaanottokäynnit kouluilla, päiväkodeissa ja asumispalveluissa
- Kouluikäisten suun terveystarkastukset hammashoitajan tai suuhygienistin tekemänä
- Lakisääteiset työttömien terveystarkastukset
- Lasten fysio- ja toimintaterapia
- Kotikuntoutus, fysio- toimintaterapia
- Fysioterapia, avopalvelut

- Apuvälinepalvelut
- Pitkävaikutteiset psykoosi-injektiot ja opiaattikorvaushoito
- Terveysneuvonta päihteitä käyttäville
- Ryhmämuotoiset toiminnot palvelutarpeen mukaan
- Työ- ja päivätoiminta
- Kuntouttava työtoiminta
- Sosiaalinen kuntoutus – ikääntyneiden päivätoiminta
- Henkilökohtainen apu
- Tukihenkilöpalvelu

Kuvantamispalvelujen tuottamista liikkuvana palveluna selvitetään. Lääkärin lähivastaanottopalvelua on myös mahdollista tarjota liikkuvana palveluna, mikäli työvoimatilanne sen mahdollistaa.

Liikkuvien lähipalvelujen kehitystyö on vasta käynnistynyt terveydenhuollossa. Tavoitteena on, että toimintaa laajennetaan sotepalvelukeskuksesta tai laajan palvelun soteasemilta käsin koordinoitusti. Tässä yhteydessä palvelutuotannon tilatarpeita selvitetään yhdessä kuntien ja muiden kumppaniemme kanssa. Liikkuvien lähipalvelujen toteutuksessa otetaan huomioon, että toimitilat soveltuvat tarjottavien palvelujen toteuttamiseen niin asiakkaiden kuin henkilöstönkin näkökulmasta (esim. esteettömyys, työergonomia, tietosuoja). Liikkuvien lähipalvelujen erilaisia toteutustapoja on koottu kuvaan 3.

Kiinteiden pisteiden palvelut

- Kunnissa, joissa ei ole laajan palvelun sote-asemia
 - Polvijärvi
 - Heinävesi
 - Juuka
 - Rääkkylä
 - Tohmajärvi
- Huom: Ei kuitenkaan välttämättä tarkoita toimintaa nykyisissä tiloissa

Muut liikkuvat lähipalvelut

- Muut nykyisten palvelupisteiden paikat
 - Eno
 - Pyhäselkä
 - Kiihtelysvaara
 - Tuupovaara
 - Lehmo
 - Valtimo
 - Kesälahti
 - Viinijärvi
- Toteutukseen on useita vaihtoehtoja:
 - Vain palvelu liikkuu (esim. ammattilainen henkilöautolla)
 - Toimipiste ja ammattilainen liikkuvat (monipalveluauto)
 - Siirrettävä toimipiste (kontti)
 - Ns. kivijalkapalvelupiste

Uudet palvelupisteet

- Kokonaan uudet palvelupisteiden paikat:
 - Ahmovaara
 - Kovero
- Toteutusvaihtoehdot samat kuin edellä

Kuva 3. Liikkuvien lähipalvelujen erilaisia toteutustapoja

6 Nurmeksen laajan palvelun soteaseman alueellinen palveluvalikoima

6.1 TERVEYSPALVELUT NURMEKSEN LAAJAN PALVELUN SOTEASEMALLA

Nurmeksen laajan palvelun soteasemalla tarjotaan kiireellistä ja kiireetöntä hoitajan ja lääkärin vastaanottoa kaikkina arkipäivinä. Laajennettua kiirevastaanottoa voidaan tarjota arkipäivisin klo 18–20 saakka ja viikonloppuisin sekä pyhäpäivinä väestön tarpeen mukaisesti, kulloinkin käytettävissä olevien voimavarojen rajoissa.

Hammaslääkärin ja hammashoitajan sekä suuhygienistin kiireellistä ja kiireetöntä vastaanottotoimintaa tuotetaan arkipäivisin klo 8–15. Kouluikäisten ja pienempien lasten suun terveystarkastukset hammashoitajan tai suuhygienistin tekemänä kouluilla tai hammashoitolassa.

Äitiys-, lasten- ja ehkäisyneuvolapalveluja toteutetaan Nurmeksessa arkipäivisin virka-ajan puitteissa. Koulu- ja opiskeluterveydenhuolto toteutetaan pääosin koulutuksen järjestäjän tiloissa osana muuta opiskeluhuoltoa.

Mielenterveys- ja päihdepalveluissa tarjotaan sairaanhoitajan ja sosiaalihoajaan palveluja arkipäivisin virka-ajan puitteissa. Osa palveluista tuotetaan etäpalveluina ja psykiatrin ja psykologin palvelut osa-aikaisina.

Kuntoutumisen palveluja toteutetaan sekä yksilö- että ryhmävastaanottoina arkipäivisin.

Nurmeksen kuntoutussairaalassa toteutetaan 25–30 paikkaisella vuodeosastolla aikuisten asiakkaiden tutkimusta, kuntoutusta ja hoitoa. Yksikössä toteutetaan maanantaista lauantaihin myös hemodialyysihoitoja sekä annetaan tarvittaessa erikoislääkeinfuusioita sovitusti.

Näytteenotto- ja kuvantamispalvelut ovat saatavilla arkipäivinä.

LAAJAN PALVELUN SOTEASEMA NURMES		PALVELUN SAATAVUUS TARKENNUS
Lääkärin vastaanotto	Arkipäivinä	Kiireetön ja kiireellinen vastaanotto sekä etäpalvelu, laajennettu kiirevastaanoton aukioloaika arkipäivinä sekä viikonloppuisin ja pyhäpäivinä tarpeen mukaisesti voimavarojen rajoissa
Hoitajan vastaanotto	Arkipäivinä	Hoidon tarpeen arviointi, kiireetön ja kiireellinen vastaanotto
Fysioterapia, apuvälinepalvelut	Arkipäivinä	Avo-, koti- ja osastokuntoutuspalvelut arkisin lähi- ja etäpalveluna asiakkaan tarpeen mukaisesti Palveluja (fysio- ja toimintaterapia) annetaan arkisin myös kotiin vietävinä palveluina, sisältäen ikääntyneiden apuvälinepalvelut
Lasten kuntoutuspalvelut	Viikoittain	Lasten terapioida annetaan arkisin lähi- ja etäpalveluna, sekä tarvittaessa jalkautuen lapsen arkiympäristöihin
Geriatrinen poliklinikka	Viikoittain	Ikäneuvola, muistipoliklinikka ja päiväkuntoutuksen palvelut
Mielenterveys- ja päihdepalvelut	Arkipäivinä	Sairaanhoitajan ja sosiaaliohjaajan palvelut, psykologin ja psykiatrin palvelut, osin etäpalveluna
Äitiys- ja lastenneuvolapalvelut	Arkipäivinä	Äitiys- ja ehkäisyneuvolan ja lastenneuvolan palvelut
Suun terveydenhuollon palvelut	Arkipäivinä	Suun terveydenhuollon kiireettömät ja kiireelliset peruspalvelut
Näytteenottopalvelut	Arkipäivinä	Islabin toimintaa
Kuvantamispalvelut	Arkipäivinä	Röntgenkuvantaminen, ultraäänitutkimukset tarpeen mukaisesti
Kuntoutussairaala	25–30 vuodepaikkaa	Dialyysiyksikkö toiminnassa maanantaista lauantaihin
Koulu- ja opiskeluterveydenhuolto	Arkipäivinä	Oppilaitoksilla

Taulukko 2. Terveyspalvelut Nurmeksen laajan palvelun soteasemalla

6.2 LIIKKUVAT LÄHIPALVELUT JUUKAAN JA VALTIMOLLE

Liikkuvana lähipalveluna (terveyspalvelut) kiinteään pisteeseen tarjotaan Juuassa hoitajan kiireetöntä vastaanottoa arkipäivinä. Kiireetöntä lääkärin vastaanottoa tarjotaan kolmena päivänä viikossa, muulloin Nurmeksessa ja etäpalveluna.

Suun terveydenhuollossa liikkuvia lähipalveluja Juukaan tarjotaan suuhygienistin tai hammashoitajan oikomishoidollisilla käynneillä sekä suuhygienistin vastaanottokäynneillä kouluilla, päiväkodeissa ja asumispalveluissa. Alle kouluikäisten suun terveystarkastukset toteutetaan hammashoitajan tai suuhygienistin tekemänä päiväkodeissa, kiinteässä toimipisteessä tai etänä.

Äitiys- ja lastenneuvolapalvelua järjestetään lähipalveluna Juuassa kolmena päivänä viikossa virka-ajan puitteissa ja muuna aikana palvelut tarjotaan Nurmeksen laajan palvelun soteasemalla. Ehkäisyneuvolapalvelua toteutetaan osin etävastaanottopalveluna Nurmekselta käsin ja osin lähipalveluna neuvolassa tai koulu- ja opiskeluterveydenhuollossa. Koulu- ja opiskeluterveydenhuolto toteutetaan koulutuksen järjestäjän tiloissa tarpeen mukaan (tällä hetkellä neljästä-viiteen päivänä viikossa). Neuvolan keskitetyn puhelinpalvelun työtä tehdään alueelta pääosin etätyönä.

Mielenterveys- ja päihdepalveluissa tarjotaan liikkuvina lähipalveluina sairaanhoitajan palveluja arkipäivisin virka-ajan puitteissa Juukaan kolmena päivänä viikossa. Muina aikoina ja muut palvelut tuotetaan etäpalveluina ja Nurmeksen laajan palvelun soteasemalta käsin.

Kuntoutumisen palveluja toteutetaan viikoittain sekä yksilö- että ryhmävastaanottoina.

Näytteenottopalveluja tarjotaan lähipalveluna näytteenottomääriin ja tarpeeseen perustuen. Kuvantamispalveluja tarjotaan Nurmeksessa.

LIKKUVAT LÄHIPALVELUT JUUKAAN		PALVELUN SAATAVUUS TARKENNUS
Lääkärin vastaanotto	3 pv/vko	Kiireetön vastaanotto, muina aikoina ja kiireelliset asiat Nurmeksessa ja etäpalveluna
Hoitajan vastaanotto	Arkipäivinä	Kiireetön vastaanotto
Fysioterapia, apuvälinepalvelut	Arkipäivinä	Avo-, kotikuntoutuspalvelut arkisin lähi- ja etäpalveluna asiakkaan tarpeen mukaisesti Palveluja (fysio- ja toimintaterapia) annetaan arkisin myös kotiin vietävinä palveluina, sisältäen ikääntyneiden apuvälinepalvelut
Lasten kuntoutuspalvelut	Tarpeen mukaan	Palveluja annetaan Nurmeksens laajan palvelun soteasemalla ja etäpalveluna, tarvittaessa jalkautuen lapsen arkiympäristöihin
Geriatrinen poliklinikka	Viikoittain	Ikäneuvola, muistipoliklinikka ja päiväkuntoutuksen palvelut
Mielenterveys- ja päihdepalvelut	3 pv/vko	Muina aikoina Nurmeksessa ja etäpalveluna
Äitiys- ja lastenneuvolapalvelut	3 pv/vko	Muina aikoina Nurmeksessa
Suun terveydenhuollon palvelut	30–40 pv/vuosi lapset ja asumisyksiköt liikkuvana palveluna	Aikuisten suun terveydenhuollon palvelut Nurmeksessa
Näytteenottopalvelut	Näytteenottomäärien mukaisesti	Islabin toimintaa
Kuvantamispalvelut	Tarpeen mukaan	Nurmeksessa
Koulu- ja opiskeluterveydenhuolto	Viikoittain	Oppilaitoksilla

Taulukko 3. Liikkuvat lähipalvelut Juukaan

Liikkuvana lähipalveluna kiinteään pisteeseen tarjotaan Valtimolla hoitajan kiireetöntä vastaanottoa kolmena päivänä viikossa. Lääkärin vastaanottoa tarjotaan Nurmeksessa ja etäpalveluna.

Suun terveydenhuollossa liikkuvia lähipalveluja Valtimolle tarjotaan suuhygienistin tai hammashoitajan oikomishoidollisilla käynneillä sekä suuhygienistin vastaanottokäynneillä kouluilla, päiväkodeissa ja asumispalveluissa. Alle kouluikäisten suun terveystarkastukset hammashoitajan tai suuhygienistin tekemänä päiväkodeissa, toimipisteessä tai etänä.

Valtimolla tarjotaan lastenneuvolapalvelua yhtenä päivänä viikossa, muut neuvolapalvelut ovat Nurmeksens laajan palvelun soteasemalla. Kouluterveydenhuolto toteutetaan koulutuksen järjestäjän tiloissa kahtena päivänä viikossa. Opiskeluterveydenhuolto on toteutettu terveysaseman tiloissa yhdestä kahteen päivään viikossa, koska koulutuksen järjestäjällä ei ole toistaiseksi ollut soveltuvaa tilaa tarjolla.

Mielenterveys- ja päihdepalveluissa tarjotaan liikkuvina lähipalveluina sairaanhoitajan palveluja arkipäivisin virka-ajan puitteissa Valtimolle yhtenä päivänä viikossa. Muina aikoina ja muut palvelut tuotetaan etäpalveluina ja Nurmeksens laajan palvelun soteasemalta käsin.

Kuntoutumisen palveluja toteutetaan viikoittain.

Näytteenottopalveluja tarjotaan lähipalveluna näytteenottomääriin ja tarpeeseen perustuen. Kuvantamispalveluja tarjotaan Nurmeksessa.

LIIKKUVAT LÄHIPALVELUT VALTIMOLLE		
	PALVELUN SAATAVUUS TARKENNUS	
Lääkärin vastaanotto	Tarpeen mukaan	Nurmeksessa ja etäpalveluna
Hoitajan vastaanotto	3 pv/vko	Kiireetön vastaanotto, muina aikoina Nurmeksessa
Fysioterapia, apuvälinepalvelut	avokuntoutus 1 pv/vko kotikuntoutus 3 pv/vko	avo- ja kotikuntoutuspalvelut, muina aikoina Nurmeksessa tai etäpalveluina. Palveluja (fysio- ja toimintaterapia) annetaan arkisin myös kotiin vietävinä palveluina, sisältäen ikääntyneiden apuvälinepalvelut
Lasten kuntoutuspalvelut	Tarpeen mukaan	Palveluja annetaan Nurmeksen laajan palvelun soteasemalla ja etäpalveluna, tarvittaessa jalkautuen lapsen arkiympäristöihin.
Geriatrinen poliklinikka	Viikoittain	ikäneuvola, muistipoliklinikka ja päivä kuntoutuksen palvelut: Muistihoitaja 1 pv/vko, päivä kuntoutus Nurmeksessa, ikäneuvola Nurmeksessa ja tarvittaessa 2 pv/kk.
Mielenterveys- ja päihdepalvelut	1 pv/vko	Muina aikoina Nurmeksessa ja etäpalveluna
Äitiys- ja lastenneuvolapalvelut	lastenneuvola 1 pv/vko	Muina aikoina Nurmeksessa, äitiysneuvola Nurmeksessa
Suun terveydenhuollon palvelut	15–20 pv/vuosi lapset ja asumisyksiköt liikkuvana palveluna	Aikuisten suun terveydenhuollon palvelut Nurmeksessa
Näytteenottopalvelut	Näytteenottomäärien mukaisesti	Islabin toimintaa
Kuvantamispalvelut	Tarpeen mukaan	Nurmeksessa
Koulu- ja opiskeluterveydenhuolto	Viikoittain	Oppilaitoksilla

Taulukko 4. Liikkuvat lähipalvelut Valtimolle

6.3 SOSIAALIPALVELUJEN JÄRJESTÄMINEN NURMEKSEN JA JUUAN ALUEELLA

LAAJAN PALVELUN SOTEASEMA NURMES	PALVELUN SAATAVUUS	TARKENNUS
<p>Kotona asumista tukevat palvelut: lääkäiden neuvonta, asiakas ja sosiaaliohjaus ja gerontologinen sosiaalityö, sosiaalihuoltolain mukaiset tukipalvelut sekä kaiken ikäisten omaishoidon tuki</p>	<p>Arkipäivisin tarpeen mukaan.</p>	<p>Pääasiassa ajanvarauksella ja kotikäynteinä</p> <p>Sosiaalihuollon eri palvelutehtävien sisältämiä sosiaalipalveluja tarjotaan lähipalveluna sovitusti.</p> <p>Palvelun antamisen muoto ja aukioloajat (lähi/etä) vaihtelevat asiakkaan tarpeen mukaisesti. Palveluja annetaan sosiaalityön ja sosiaaliohjauksen keinoin sekä muina tarvittavina sosiaalihuoltolain ja vanhuspalvelulain mukaisina sosiaalipalveluina.</p>
<p>Perhe- ja sosiaalipalvelut: Lapsiperheiden palvelut, lastensuojelu, työikäisten palvelut, vammaispalvelut</p>	<p>Arkipäivisin tarpeen mukaan.</p>	<p>Sosiaalihuollon eri palvelutehtävien sisältämiä sosiaalipalveluja tarjotaan arkisin lähipalveluna sovitusti asiakasmääristä riippumatta kohderyhmän erityisyydestä johtuen.</p> <p>Palvelun antamisen muoto ja aukioloajat (lähi/etä) vaihtelevat asiakkaan tarpeen mukaisesti. Palveluja annetaan sosiaalityön ja sosiaaliohjauksen keinoin sekä muina sosiaalipalveluina.</p>

Taulukko 5. Sosiaalipalvelut Nurmeksen laajan palvelun soteasemalla

LIKKUVAT PALVELUT NURMEKSEN ALUEELLA	PALVELUN SAATAVUUS	TARKENNUS
Kotihoito ja kotisairaahoito	24/7	Palveluja annetaan asiakkaan palvelutarveperusteisesti kotikäynteinä tai kiinteissä toimipisteissä
Ikäntyneet: Digisotekeskuspalvelut (osittain)	8–16 tai 24/7	keskitetysti, vielä muotoutuva ja muuttuva palvelu
Ikäntyneiden palvelut: sosiaalihuoltolain mukainen päivätoiminta (sosiaalinen kuntoutus)	arkipäivisin	suunnitteilla joka paikkakunnalle, osin etäpäivätoimintana

Taulukko 6. Liikkuvat sosiaalipalvelut Nurmeksen alueella

LIKKUVAT PALVELUT VALTIMON ALUEELLA	PALVELUN SAATAVUUS	TARKENNUS
Kotona asumista tukevat palvelut: läkkäiden neuvonta, asiakas ja sosiaaliohjaus ja gerontologinen sosiaalityö, sosiaalihuoltolain mukaiset tukipalvelut sekä kaiken ikäisten omaishoidon tuki	arkipäivisin	Pääosin kotikäynteinä, lisäksi alueellinen puhelinneuvonta Ankkuri arkipäivisin Sosiaalipalveluja tarjotaan lähipalveluna sovitusti. Palvelun antamisen muoto ja aukioloajat (lähi/etä) vaihtelevat asiakkaan tarpeen mukaisesti. Palveluja annetaan sosiaalityön ja sosiaaliohjauksen keinoin sekä muina sosiaalipalveluina.
Ikääntyneet: Digisotekeskuspalvelut (osittain)	8–16 tai 24/7	keskitetysti, vielä muotoutuva ja muuttuva palvelu
Ikääntyneet: Kotihoito ja kotisairaanhoido	24/7	Palveluja annetaan asiakkaan palvelutarveperusteisesti kotikäynteinä tai kiinteissä toimipisteissä
Perhe- ja sosiaalipalvelut: Lapsiperheiden palvelut, lastensuojelu, työikäisten palvelut, vammaispalvelut		Sosiaalihuollon eri palvelutehtävien sisältämiä sosiaalipalveluja tarjotaan arkisin lähipalveluna sovitusti asiakasmääristä riippumatta kohderyhmän erityisyydestä johtuen. Palvelun antamisen muoto ja aukioloajat (lähi/etä) vaihtelevat asiakkaan tarpeen mukaisesti. Palveluja annetaan sosiaalityön ja sosiaaliohjauksen keinoin sekä muina sosiaalipalveluina.

Taulukko 7. Liikkuvat sosiaalipalvelut Valtimon alueella

LIKKUVAT PALVELUT JUUAN ALUEELLA	PALVELUN SAATAVUUS	TARKENNUS
Kotona asumista tukevat palvelut: läkkäiden neuvonta, asiakas ja sosiaaliohjaus ja gerontologinen sosiaalityö, sosiaalihuoltolain mukaiset tukipalvelut sekä kaiken ikäisten omaishoidon tuki	arkipäivisin	pääosin kotikäyntejä, lisäksi alueellinen puhelinneuvonta Ankkuri arkipäivisin Sosiaalihuollon eri palvelutehtävien sisältämiä sosiaalipalveluja tarjotaan lähipalveluna sovitusti. Palvelun antamisen muoto ja aukioloajat (lähi/etä) vaihtelevat asiakkaan tarpeen mukaisesti. Palveluja annetaan sosiaalityön ja sosiaaliohjauksen keinoin sekä muina sosiaalipalveluina.
Ikääntyneet: digisote-keskus (osittain)	8–16 tai 24/7	keskitetysti, vielä muotoutuva ja muuttuva palvelu
Ikääntyneet: Kotihoito ja kotisairaanhoido	24/7	Palveluja annetaan asiakkaan palvelutarveperusteisesti kotikäynteinä tai kiinteissä toimipisteissä
Ikääntyneiden palvelut: sosiaalihuoltolain mukainen päivätoiminta (sosiaalinen kuntoutus)	arkipäivisin	suunnitteilla joka paikkakunnalle, osin etäpäivätoimintana
Perhe- ja sosiaalipalvelut: Lapsiperheiden palvelut, lastensuojelu, työikäisten palvelut, vammaispalvelut		Sosiaalihuollon eri palvelutehtävien sisältämiä sosiaalipalveluja tarjotaan arkisin sovitusti lähipalveluna asiakasmääristä riippumatta kohderyhmän erityisyydestä johtuen. Palvelun antamisen muoto ja aukioloajat (lähi/etä) vaihtelevat asiakkaan tarpeen mukaisesti. Palveluja annetaan sosiaalityön ja sosiaaliohjauksen keinoin sekä muina sosiaalipalveluina.

Taulukko 8. Liikkuvat sosiaalipalvelut Juuan alueella

Ikääntyneille tarjottavat palvelut ovat suurimmaksi osaksi sosiaalihuoltolain mukaisia tarveperusteisia palveluja. Kotisairaanhoidon tuotetaan terveydenhuoltolain mukaan tarveperusteisesti. Sosiaalihuollon palveluissa korostuu asiakkaan tarve ja päätöksenteossa sekä palvelujen tuottamisessa tulee turvata asiakkaan etu. Ikääntyneille tarjottavat palvelut ovat lähipalvelua ja toteutuvat pääosin kotiin vietävänä. Palvelujen antamisen muoto ja ajankohta vaihtelevat asiakkaan tarpeen mukaan. Ikääntyneiden palveluissa on alueittain nimettyjä työntekijöitä. Tarvittavia resursseja määrittää osaltaan lainsäädäntö ja tehtävät. Tarkemmat kuvaukset ikääntyneiden palvelujen osalta löytyvät palvelustrategia- ja palveluverkkoasiakirjoista erityisesti palvelujen palveluverkon palvelujen tuottamisen kriteerit.

7 Vaikutukset hyvinvointialueen henkilöstöön

Sosiaali- ja terveysterveystarvestrategian ja palveluverkon toimeenpano vaikuttaa hyvinvointialueen palveluksessa työskentelevän henkilöstön palvelussuhteen ehtoihin. Vaikutukset ovat seurausta kantakaupungin alueelle suunnitellun sotepalvelukeskuksen ja seitsemän laajan palvelun soteasemien toiminnallisista muutoksista sekä uusien toimintamallien (esim. Digipalvelut ja liikkuvat lähipalvelut) ja teknologioiden käyttöönotosta. Henkilöstövaikutukset voivat liittyä esimerkiksi kunkin laajan palvelun soteaseman henkilöstömäärään, henkilöstörakenteeseen, eri ammattiryhmien väliseen työnjakoon, tehtäväkuviin, työntekijöiden työnteokoalueeseen ja työympäristöön.

Sosiaali- ja terveystarvepalvelujen järjestämisen toiminnallisiin muutoksiin ja hyvinvointialueen strategiseen uudistusohjelmaan liittyvät yhteistoimintaneuvottelut käynnistyivät tammikuussa 2024. Neuvottelut käydään jatkuvan neuvottelun periaatteen mukaan ja ne sovitaan palveluverkon toimeenpanon valmistelun ja päätöksenteon aikatauluun. Koko hyvinvointialueen henkilöstöä koskevien yhteistoimintaneuvottelujen taustalla eivät ole hyvinvointialueen taloudelliset tai tuotannolliset syyt, eikä niillä tavoitella henkilöstön lomautuksia tai irtisanomisia. Laajan palvelun soteasemiin ja strategisen uudistusohjelmaan liittyviä muutossuunnitelmia käsitellään työnantajan ja työntekijäjärjestöjen välisissä neuvotteluissa ennen päätöksentekoa ja suunnitelmien toimeenpanoa. Neuvotteluista laaditaan erilliset muistiot ja tiedotteet, jotka julkaistaan hyvinvointialueen www-sivuilla.

8 Vaikutukset hyvinvointialueen tilatarpeisiin

Sosiaali- ja terveydenhuollon palvelustrategian ja palveluverkon toimeenpanolla voi olla huomattavia vaikutuksia palvelujen toimitilarpeisiin laajan palvelun soteasemilla. Tavoitteena on, että hyvinvointialueen käytössä olevat tilat vastaavat sote-palvelujen järjestämisen ja uusien toimintatapojen tarpeita. Tilojen on oltava toimintaan sopivat, käyttäjilleen turvalliset ja esteettömät.

Nykytila Nurmes (ja Valtimo): Tässä asiakirjassa kuvattuihin sosiaali- ja terveyspalveluihin vuokratut tilat ovat tällä hetkellä n. 7500 m².

Tavoitetila Nurmes (ja Valtimo): Hyvinvointialueen tilatarve palveluverkon toimeenpanon jälkeen tulee muuttumaan siten, että neliömäärä pienenee merkittävästi Nurmeksien uuden soteaseman käyttöönoton myötä. Tilakustannusten arvioidaan muutoksen myötä kuitenkin pysyvän ennallaan.

Valtimon terveysasemalla on tällä hetkellä vuokrattuna tilaa yhteensä 1216 m². Vastaanoton tilatarpeen Valtimolla ilman oheistiloja on arvioitu olevan noin 100 m². Tarvittavaan kokonaispinta-alaan tulee huomioida myös oheistilat. Tilatarve enintään 200 m².

Nykytila Juuka: Tässä asiakirjassa kuvattujen sosiaali- ja terveyspalveluihin vuokratut tilat ovat nyt noin 6400 m².

Tavoitetila Juuka: Hyvinvointialueen tilatarve palveluverkon toimeenpanon jälkeen tulee vähenemään ja arvioidaan olevan n. 1000 m².

9 Vaikutukset hyvinvointialueen talouteen

Palveluverkon toimeenpano tapahtuu vaiheittain tulevina vuosina. Merkittävimmät kustannussäästöt syntyvät vuokramenojen pienenemisestä tarpeettomista toimitiloista luovuttaessa. Palveluverkon toimeenpanon arvioidut vaikutukset hyvinvointialueen talouteen on esitetty taulukossa 2. Arviot perustuvat toimialueilta saatuun, tämänhetkiseen tietoon ja tarkentuvat vuosittain.

Juuka-Nurmes	2024	2025	2026	Yhteensä
Henkilöstö	0	0	0	0
Henkilöstön saatavuus vaikeutuu --> palkkamenot pienenevät? Tarveperusteiset henkilöstölisäykset huomioidaan rahoituksessa				
Palvelujen ostot	-108 500	-118 500	-130 000	-357 000
Siivouksen väheneminen, Juuka, irtisanottavat tilat		-81 000		-81 000
Siivouksen väheneminen, Juuka, käytöstä poistuneet tilat	-81 000			-81 000
Siivouksen väheneminen, Nurmes, uudet tilat pienemmät			-90 000	-90 000
Siivouksen väheneminen, Valtimo, irtisanottavat tilat		-12 500		-12 500
Siivouksen väheneminen, Valtimo, käytöstä poistuneet tilat	-12 500			-12 500
Lääkäripalvelujen ostot vähenevät	-15 000	-25 000	-40 000	-80 000
Toimitilat	0	-691 200	-691 200	-1 382 400
Juuan toimitilojen väheneminen		-583 200	-583 200	-1 166 400
Valtimon toimitilojen väheneminen		-108 000	-108 000	-216 000
Muut	10 000	60 000	0	70 000
Matkakulut	10 000	10 000		20 000
Laiteinvestoinnit (poistot), liikkuvat palvelut		50 000		50 000
Yhteensä	-98 500	-749 700	-821 200	-1 669 400
Yhteenveto Juuka Nurmes	2024	2025	2026	Yhteensä
Panostus	10 000	60 000	0	70 000
Hyöty	-108 500	-809 700	-821 200	-1 739 400
Netto	-98 500	-749 700	-821 200	-1 669 400

Taulukko 9. Palveluverkon toimeenpanon arvioidut vaikutukset hyvinvointialueen talouteen

10 Yhteenveto

Tässä asiakirjassa on kuvattu Nurmeksens ja Juuan alueellinen sosiaali- ja terveystalouden järjestämissuunnitelma vuosille 2024–2027. Alueen laajan palvelun soteasema sijaitsee Nurmeksessä ja sen vaikutusalueen asukkaiden palvelutarvetta vastaavat palvelut ja niihin liittyvät tilatarpeet on kuvattu laatimishetkellä käytettävissä olevien tietojen perusteella. **Tässä sotepalvelujen järjestämissuunnitelmassa kuvataan tavoitetila, johon tulevana vuosina Nurmeksens laajan palvelun soteasemalla ja sen vaikutusalueella pyritään käytettävissä olevien taloudellisten voimavarojen ja henkilöstöresurssien puitteissa.** Tavoitteena on palvelustrategian mukainen palveluverkon ja palvelujen tuotantotapojen uudistaminen väestön kasvavaan palvelutarpeeseen vastaamiseksi, hyvinvointialueen talouden tasapainottamiseksi ja henkilöstön riittävyyden sekä työhyvinvoinnin turvaamiseksi.

Nurmeksens laajan palvelun soteaseman toimintaa kehitetään palvelustrategian ja palveluverkkosuunnitelman linjausten mukaisesti. Vastaanotto toiminnan kehittämisen painopisteinä ovat potilas- ja asiakaslähtöinen kulttuuri, moniammatillinen yhteistyö, hoidon jatkuvuuden edistäminen, tehokas ja vakioitu päivittäisjohtaminen,

jatkuva kehittäminen, pitkäaikaissairauksien monipuolinen hoito ja terveysriskien ehkäiseminen sekä henkilöstölähtöinen toiminnan kehittäminen ja työtyytyväisyyden edistäminen.

Sosiaalipalvelujen kehittämisen painopisteinä on vastaaminen väestömuutoksista johtuviin palvelutarpeisiin joustavilla palveluratkaisuilla mm. ennaltaehkäiseviä ja liikkuvia palveluja sekä etä- ja digipalveluja kehittämällä. Moniammatillinen yhteistyö lasten, nuorten ja perheiden palveluissa korostuu mm. perhekeskusverkostossa kuntien ja järjestöjen kanssa. Ikääntyneiden osalta kotona asumista tuetaan erilaisin tukitoimin ja kotihoidon sekä kotisairaanhoidollisin palveluin.

Tavoitteiden täyttymistä seurataan ja arvioidaan säännöllisesti osana päivittäisjohtamista. Tavoitteiden painopisteitä ja kulloinkin tarkoituksenmukaisimpia seurantamittareita tarkastellaan vuosittain. Hyvinvointialueen palveluita käyttävien asiakkaiden tyytyväisyys, talouden tasapainottaminen ja henkilöstön riittävyyden sekä työhyvinvoinnin seuranta ovat keskeisiä mittareita lakisääteisten palvelujen saatavuuden seurannan lisäksi.